

ÅRSRAPPORT 2020

ETT HÄNDELSERIKT ÅR - 2020

År 2020 kommer med stor sannolikhet att bli ihågkommen som "Corona-året" då världen drabbades av ett smittsamt virus som spreds snabbt och lamslog stora delar av världen. På några få dagar i mars 2020 ändrades arbetsdagens mönster påtagligt, från kontorsarbete till hemarbete, från fysiska möten till digitala möten. Som så många andra verksamheter i samhället har BYN inte ställt in – men ställt om. Tack vare en snabb omställning kunde merparten av BYNs planerade aktiviteter under året genomföras trots myndigheters restriktioner och samhällets krav på försiktighet.

De verksamheter som på grund av pandemin har påverkats i större omfattning är BYNs deltagande i yrkestävlingar som uteblev eftersom både Yrkes-SM och Yrkes-EM ställdes in under året. Även BYNs årliga konferens för yrkeslärare/skolledare ställdes in.

Antalet levererade distansutbildningar till företagslärlingar var färre jämfört med tidigare år och på grund av den osäkerhet som pandemin skapade i samhället blev företagen mer försiktiga. En konsekvens av detta blev att färre företagslärlingar anställdes i bygg- och anläggningsbranschen.

Trots kraven på förändrade rutiner och arbetssätt har flertalet av BYNs större projekt genomförts under året utan förändrade tidsplaner och målsättningar.

Ett av BYNs två större projekt under 2020 är införandet av bygg- och anläggningsbranschens nya yrkesutbildningsavtal som undertecknades av BYNs parter i mitten av 2019. Yrkesutbildningsavtalets tydliga skärpning av kvalitet i grundutbildningen av blivande yrkesarbetare medförde att nya yrkeskvalifikationer (lärandemål) för BYNs samtliga yrken togs fram.

BYNs anvisningar är förklaringar till yrkesutbildningsavtalets paragrafer och kompletterar med detaljerade beskrivningar hur yrkesutbildningen ska genomföras. Det nya yrkesutbildningsavtalet medförde att nya anvisningar togs fram under första halvåret av 2020.

Det andra större projektet som pågått under hela året är utvecklingen av ett helt nytt verksamhets-system som fick projektbenämningen BYN 4.0. Mer information om detta projekt finns på nästa sida.

Den kanske mest synbara förändringen under 2020 var lanseringen vid halvårsskiftet av BYNs nya grafiska profil med namnbyte från Byggnadsindustrins yrkesnämnd till Byggbranschens yrkesnämnd. I samband med detta framställdes nya logotyper för BYN och BYNs verksamhetsområden. Dessutom lanserades en ny och mer användarvänlig hemsida (BYN.SE).

BYNS SERVICE

MODERNT IT-STÖD I BYN 4.0 OCH INTRANÄTET

Yrkesutbildningsavtalet 2020 har ställt nya krav på BYNs verksamhetssystem. För att klara de krav som ställs på ett modernt verksamhetssystem inledde BYN ett projekt under 2019 som fick benämningen BYN 4.0. Avtalets förändrade utbildningsvillkor ställer krav på en korrekt registrering och uppföljning av lärlingar, företag och handledare som ska kunna hanteras av olika målgrupper på ett så enkelt och användarvänligt sätt som möjligt.

Projektgruppen för BYN 4.0 har under året arbetat med att följa avtalets regleringar samt de krav som projektets styrgrupp har ställt. Det innebär bland annat att personalen i BYN-regionerna ska få en minskad administrativ belastning. Företag och lärlingar ska få ett större ansvar för registrering av uppgifter, exempelvis i samband med en lärlingsanmälan.

Utvecklingsprojektet BYN 4.0 beräknas vara avslutat till sommaren 2021.

Parallellt med utvecklingen av BYN 4.0 utvecklade BYN också ett modernt intranät där personalen i BYN-regionerna och på BYNs kansli kan hämta information och stöd i frågor som rör BYNs verksamhet.

BYNS KVALIFIKATIONER

Under 2020 har BYN tillsammans med ämnesexperter och BYNs yrkesråd tagit fram nya yrkeskvalifikationer för BYNs yrken. Yrkeskvalifikationerna ersätter de tidigare målbeskrivningarna och är skrivna utifrån ett nytt upplägg. Upplägget beskriver de kompetenser en person ska ha uppnått efter genomförd grundutbildning, så kallade lärandemål eller "learning outcomes". Det är de kompetenser som enligt det nya yrkesutbildningsavtalet krävs för att gå vidare till den praktiska utbildningstiden - kvalificeringstiden. Kompetenserna är beskrivna som kunskap, färdighet och förmåga, vilket innebär att kunskapen motsvarar de teoretiska kunskaper en person ska ha, färdighet vad som ska kunna utföras och förmågan vilken självständighetsnivå det ska kunna utföras på.

De nya kvalifikationerna beskriver vad branschen ställer för kompetenskrav efter genomförd grundutbildning och ska vara vägledande för skolor och utbildningsföretag om kursinnehåll och vilka kompetenser de ska utveckla hos sina elever/studenter.

BYNS YRKESRÅD

Yrkesrådets främsta uppgift är att vara rådgivande och säkerställa att relevanta intressenter har möjlighet att bidra med förslag till utveckling av yrkesutbildningen i det aktuella yrket.

Enligt det nya yrkesutbildningsavtalet ska BYN genom yrkesråden för varje yrke samråda med berörda branschorganisationer och yrkesaktiva i samband med utvecklingen av yrkesutbildningen.

Ledamöterna i ett yrkesråd fastställs av BYNs styrelse och omfattningen av arbetet ska behovsrelateras. Det finns ett etablerat yrkesråd per BYN-yrke.

EN BRANSCHANPASSAD HANDEDARUTBILDNING

Under 2019 och 2020 har en ny branschanpassad handledarutbildning utvecklats i samverkan med yrkesutbildningsexperter. Utbildningen ska fungera för olika uppdrag som att handleda apl-elever från skolan, företagslärling i grundutbildning och för handledarskap under kvalificeringstiden.

En förstudie har legat till grund för utvecklingsarbetet där yrkesarbetares och yrkeslärares erfarenheter inom handledning har bidragit med grundläggande förutsättningar för att utveckla en väl fungerande handledarutbildning.

Utbildningsinnehållet har utarbetats i en referensgrupp med yrkeslärare, handledare och lärlingar. Handledarutbildningen är uppbyggd i moduler och den effektiva studietiden beräknas till 6-8 timmar för handledaren. Utbildningen är en kombination av instuderingsmaterial som tillhandahålls via en distansutbildningsplattform och handledarens egna reflektioner av att handleda en elev/lärling.

Under året har BYN i samverkan med Kungsmadskolan i Växjö (*) ansökt om att få handledarutbildningen godkänd av Skolverket. En arbetsgivare som har handledare som genomfört en av Skolverket godkänd handledarutbildning har möjlighet att erhålla statsbidrag som ett ekonomiskt stöd vid handledning av gymnasielärlingar.

Kungsmadskolan/Växjö kommun fick BYNs handledarutbildning godkänd av Skolverket i slutet av 2020.

(*) Ansökan om Skolverkets godkännande av en handledarutbildning måste göras av en skolhuvudman.

SKOLFÖRLAGD UTBILDNING

SKOLVERKETS NATIONELLA PROGRAMRÅD

För varje yrkesprogram i gymnasieskolan finns det ett nationellt programråd. Programråden stärker samarbetet mellan gymnasieskolan och arbetslivet för att yrkesutbildningarna bättre ska motsvara arbetslivets behov. De nationella programråden diskuterar och ger råd till Skolverket i olika frågor som rör yrkesutbildning. Det kan exempelvis handla om analyser av utbildningar utifrån arbetsmarknadens behov och yrkesutbildningarnas innehåll samt kvalitet.

I programrådet för bygg- och anläggningsprogrammet (BA-programmet) deltar BYN med representanter från BYNs parter samt BYNs kansli. De nationella programrådets ledamöter har två gemensamma konferenser per år och utöver det har BA-programmets ledamöter 2–4 arbetsmöten per år.

Skolverket fick i slutet på 2020 i uppdrag att utarbeta förslag till en ämnesutformad utbildning för alla skolformer inom gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå. Syftet med en ämnesutformad gymnasieskola är bland annat att betygen ska spegla faktiska kunskaper, att stödja ett fördjupat lärande och motivera elever att genomföra utbildningen. Som ett alternativ till dagens kursutformade program ska BA-programmets ledamöter och utbildningsexperter tillsammans med Skolverket utarbeta ett detaljerat förslag till ett ämnesutformat program.

BRANSCHREKOMMENDERAD SKOLA

Skolor som uppfyller BYNs kriterier för branschrekommenderad skola bedöms ha förutsättningar att ge grundläggande yrkesutbildning som uppfyller byggbranschens krav och kan därför ansöka om att bli branschrekommenderade.

Syftet med branschrekommenderad skola är att tydliggöra branschens prioriterade förväntningar på skolor som utbildar för BYNs yrken och bidra till utveckling av utbildningen så att alla elever kan få en utbildning med bra kvalitet.

Branschrekommendationen är giltig under 2 år och därefter ska den omprövas genom en ny ansökan och bekräftelse på att kriterierna för branschrekommendationen är uppfyllda.

I december 2020 fanns det 108 branschrekommenderade gymnasieskolor med utbildning inom bygg- och anläggningsprogrammet.

VUXENUTBILDNING, AV BYN GODKÄND UTBILDNINGSGIVARE

BYN hade i slutet på året 112 godkända utbildningsgivare fördelade över merparten av BYNs yrken. Under 2020 har delar av det nya yrkesutbildningsavtalet trätt i kraft, vilket har medfört nya avtalsvillkor med krav på att utbildningsgivarna ger en utbildning som innehåller alla yrkeskurser för respektive yrke. Den största skillnaden mellan det gamla och nya yrkesutbildningsavtalet är att det nya avtalet kräver en godkänd grundutbildning som sedan följs av en kvalificeringstid innan lärlingen erhåller sitt yrkesbevis.

En grundutbildning hos en av BYN godkänd utbildningsgivare är en utbildningsväg in till bygg- och anläggningsbranschen och är etablerad för att kvalitetssäkra vuxenelevens grundutbildning. Utbildningen bedrivs enligt två principer där BYN i huvudsak anger Skolverkets kurser alternativt BYNs kvalifikationer som lärandemål. Arbetet med att höja kvalitén för denna del av grundutbildningen har pågått under flera år genom bearbetning av styrdokument i kombination med allt fler och bättre kvalitetskontroller. Under 2020 var målsättningen att genomföra 10 kvalitetsbesök hos godkända utbildningsgivare runtom i landet. Ett fåtal kvalitetsbesök genomfördes i början av året men på grund av pandemin kunde målsättningen inte uppfyllas.

BYNS LÄRARRÅD

BYNs lärarråd består av sex utvalda yrkeslärare med geografisk spridning över landet och med ansvar för olika inriktningar inom gymnasieskolans bygg- och anläggningsprogram. Representanter från BYNs kansli ingår även i lärarrådet.

Syftet med lärarrådet är att säkerställa en god samverkan mellan gymnasieskolan och byggbranschen samt att säkerställa en god insikt i skolornas verksamhet och villkor. Lärarrådet ska huvudsakligen arbeta med yrkesutbildning ur ett framtidsperspektiv och hur utbildningen kan förbättras samt utreda utbildningsfrågor som är initierade av BYN.

Lärarrådet har två årliga möten och deltagande yrkeslärare får i uppdrag att arrangera ett möte vardera under sin mandattid. Under året har lärarrådet p.g.a. pandemin inte haft möjlighet att genomföra studiebesök på skolorna men det har inte hindrat lärarrådet från digitala studiebesök. De digitala besöken har gett dem en bild av hur det ser ut i bygghallen och i omgivningarna på skolan samt möjliggjort samtal med lärarkollegor och elever.

INKLUDERANDE APL – iAPL

BYN har under 2020 utvecklat konceptet iAPL (inkluderande apl) som syftar till att alla elever som gör sin apl (arbetsförlagt lärande som är en del av elevens gymnasieutbildning) på ett företag ska känna sig välkomna och få en positiv erfarenhet genom sin apl-period. Eleverna kommer till en byggarbetsplats för att utveckla sitt lärande, men prövar också om byggbranschen är rätt val för framtiden. iAPL ska i första hand grundas på ett förebyggande arbete där tydliga regler och förväntningar om vad som är rätt beteende kommuniceras ut till de verksamma på arbetsplatserna inför mottagandet av apl-elever. Under 2021 planerar BYN att pilottesta konceptet på ett mindre antal företag och fr.o.m. 2022 ska företag i bygg- och anläggningsbranschen kunna ansöka om att bli ett iAPL-godkänt företag.

iAPL ska bli branschens motsvarighet till BYNs "Branschrekommenderad Skola".

DIGITALISERINGSPROJEKTET

Byggbranschen använder digitala verktyg och arbetssätt i allt större utsträckning och därför behöver även yrkesutbildningarna innehålla information om hur digitaliseringen påverkar byggbranschen. BYN och Installatörernas yrkesnämnder (ECY och VWSYN) har i samverkan med BIM-Alliance (*) under året tagit ett initiativ till en fortbildningsinsats för gymnasieskolornas yrkeslärare.

Syftet med fortbildningen är att visa på den utveckling som sker i produktionen inom digitaliseringsområdet som eleverna möter i samband med sin praktik och i en kommande anställning.

Fortbildningen planeras att genomföras som en seminarieriserie vid fyra tillfällen under 2021.

(*) BIM Alliance är en sektorsdriven ideell förening som arbetar för bättre samhällsbyggande med hjälp av BIM-digital strukturerad informationshantering.

FÖRETAGSFÖRLAGD UTBILDNING

FÖRETAGSLÄRLING

Företagslärling är ett begrepp som branschen använder för de fall där den grundläggande yrkesutbildningen genomförs i ett företag där lärlingen är anställd. Företaget bekostar dels den yrkesteoritiska utbildningen som lärlingen läser på distans och företaget tar ansvar för att den praktiska utbildningen kan genomföras inom företagets produktion.

BYNs nya yrkesutbildningsavtal innebär ett systemskifte när det gäller kvalitetssäkring av läranderesultaten i företagets grundutbildning av lärlingar, där BYNs nya kvalifikationer utgör grunden för läranderesultaten i respektive yrke.

Den yrkesteoritiska utbildningen finns tillgänglig som webbaserad distansutbildning för BYNs samtliga yrken och tillhandahålls i samverkan med BYNs följande samarbetspartners:

- Liber Förlag AB, ansvarar för merparten av utbildningarna inom bygg- och anläggningsyrkena
- ME-skolan AB, ansvarar för förarutbildningar till anläggningsmaskiner och teleskoplastare
- STIB (Ställningsbyggarnas branschorganisation), ansvarar för utbildning av ställningsbyggare
- Mobilkranföreningen, ansvarar för utbildningar till förare av mobil- och tornkran
- YRGO, Göteborgs stads vuxenutbildning, ansvarar för utbildningar till anläggningsdykare

Under året har BYN sett en minskning av antalet registrerade företagslärlingar. Detta beror med stor sannolikhet på en något svagare byggkonjunktur i början av året och att företagen har varit mer restriktiva till att anställa lärlingar p.g.a. pandemin.

OMVÄRLDEN

BYNS TÄVLINGSVERKSAMHET

En av BYNs större satsningar under de senaste 10-åren är deltagandet i yrkestävlingar. Syftet med att delta i både nationella och internationella yrkestävlingar är att synliggöra bygg- och anläggningsyrkena samt att öka attraktionskraften för yrkesarbete.

BYN planerade att delta i två yrkestävlingar under 2020, Yrkes-SM i Helsingborg och Yrkes-EM i Graz Österrike, men p.g.a. pandemin ställdes samtliga tävlingar in under året.

För att inte helt ställa in utan att pröva nya tillvägångssätt genomförde BYN en digitalt baserad regions-tävling för träarbetare med deltagare från några skolor i landet. Skolorna var uppkopplade med varandra och de tävlande genomförde tävlingsmomenten på sina respektive skolor. Den digitala kommunikationen mellan tävlingsplatserna gav BYN och skolorna en möjlighet att testa nya vägar för att genomföra regionala tävlingar som en kvalificeringstävling till kommande Yrkes-SM.

BYNS STYRELSE 2020

BYNs styrelse består av ledamöter från de fyra organisationer som gemensamt utgör Byggbranschens yrkesnämnd. Ledamöterna väljs i samband med BYNs årsstämma, som 2020 hölls den 28 maj.

ORDINARIE LEDAMÖTER

BYGGFÖRETAGEN

Lars Tullstedt | Ordförande
Malin Simonetti
Johan Gillberg

SVENSKA BYGGNADSARBETARFÖRBUNDET

Görge Zilén | Vice ordförande
Rickard Kronlid
Bengt Westman

MASKINENTREPRENÖRERNA

Anita Ifrig

SEKO – SERVICE- & KOMMUNIKATIONSFAKKTET

Magnus Ekeljung

SUPPLEANTER

Eva Thor

Tommi Hakala

Per Ek

Magnus Andersson

VALIDERING – BYNS NYA VALIDERINGSMODELL

BYNs arbete med att utveckla en ny kvalitetssäkrad valideringsmodell har fortsatt under 2020. Modellens utformning och kvalitetssystem har färdigställts och en organisation för drift och underhåll har etablerats. Yrket träarbetare stod klart som första färdiga yrke i början av juli månad. I slutet av året beslutade BYNs styrelse att avvakta med etableringen av de testcenter som ska genomföra valideringar i den nya modellen. Beslutet togs i avvaktan på att Arbetsförmedlingen ska prioritera upphandlingar av valideringstjänster och att BYN ska färdigställa fler yrken i den nya valideringsmodellen. Under 2020 påbörjades även arbetet med fyra nya yrkesroller – betongarbetare, plattsättare, murare och anläggningsmaskinförare. Planen var att dessa yrken skulle vara färdiga för införande i modellen vid årsskiftet 20/21, men på grund av pandemin har bland annat testningen av teoretiska och praktiska prov och övningar inte kunnat genomföras enligt plan. Utvecklingsarbetet fortsätter därför under större delen av 2021.

STYRELSENS ARBETSUTSKOTT

Lars Tullstedt | Ordförande
Görge Zilén | Vice ordförande
Anita Ifrig
Magnus Ekeljung
Eva Thor
Bengt Westman

STYRELSENS VERKSTÄLLANDE UTSKOTT

Lars Tullstedt | Ordförande
Görge Zilén | Vice ordförande
Anita Ifrig
Magnus Ekeljung

BYNS KANSLI UTSKOTT

Carina Bergström
Michael Gustafsson
Thomas Hagman
Ingemar Klaesson
Patrycja Lewsza
Carolina Mallwitz/ Sara Hulander
Christian Nielsen
Magnus Nordin
Carina Sköld

BYNS KVALITETSDEKLARATION

Uppdragsgivarna, våra samarbetspartners, företagen och de framtida yrkesarbetarna, ska känna respekt och trovärdighet i allt BYN förmedlar. Vi ska agera med kunskap, tydlighet och engagemang. Som serviceorganisation ska BYN leverera nytta för uppdragsgivarna.

BYNS VÄRDEGRUND

- Vi respekterar varje enskild människa oavsett kön och etnisk bakgrund
- Vi accepterar inte rasism, diskriminering eller trakasserier i någon form, varken i våra relationer med människor inom eller utanför BYN
- Vi arbetar för bra arbetarskydd, god arbetsmiljö och mångfald
- Vi följer och respekterar ingångna avtal och överenskommelser
- Vi arbetar aktivt mot svartarbete och ekonomisk brottslighet
- Vi agerar när någon utsätts för handlingar eller handlar i strid med BYNs värdegrund

